नेपाल सरकार

संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय

सिंहदरवार, काठमाडौं

सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ५(३) बमोजिमको

त्रैमासिक कार्य सम्पादन प्रतिवेदन

(**Proactive Disclosure**)

(माघदेखि चैत्र, २०७८)

विषय सूची

१. मन्त्रालयको कार्य क्षेत्र ४

२. कर्मचारी संख्या र विवरण ५

३. प्रदान गरिने सेवा १३

४. ऐन नियम तर्जुमा सम्बन्धी विवरण १५

५. महाशाखा, शाखा र जिम्मेवार अधिकारी १६

६. सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने दस्तुर र अवधि १७

७. निर्णय गर्ने प्रक्रिया र अधिकारी १७

८. निर्णय उपर उजुरी सुन्ने अधिकारी १७

९. सम्पादन गरेको कामको विवरणः १७

१०. सूचना अधिकारी र प्रमुखको नाम र पद १९

११. सम्बन्धित नीति, ऐन, नियम, गठन आदेश, विनियम वा निर्देशिकाको सूची १९

१२. प्रमुख उपलब्धि सूचकः २२

१३. पर्यटकीय तथ्याँकः २४

१४. मन्त्रालय शाखागत इमेल बिबरणः २६

१५. प्रमुख आयोजनाहरुको आ.व. २०७६/७७ र २०७७/७८ को प्रथम चौमासिकको भौतिक प्रगतिको तुलनात्मक स्थितिः २७

परिचय

तुलनात्मक र प्रतिस्पर्धात्मक लाभका दृष्टिले नेपालको आर्थिक विकासको प्रमुख आधार रहेको पर्यटन क्षेत्रले विदेशी मुद्रा आर्जन, रोजगारी सिर्जना, आर्थिक कृयाकलाप अभिवृद्धि र समग्र आर्थिक विकास र समुन्नतिमा टेवा पुर्याउँदै आएको छ। देशमा रहेका सम्पूर्ण ऐतिहासिक, प्राकृतिक र साँस्कृतिक सम्पदाहरुको संरक्षण र विकास गरी तिनको आर्थिक उपयोग गर्दै पर्यटनलाई मुलुकको आर्थिक आधारको रुपमा ग्रामीण तहसम्म विकास र विस्तार गरी यसको प्रतिफल जनजीवनको तल्लो तहसम्म पुर्याउन संस्कृति र पर्यटन क्षेत्रको विविधिकरण, विस्तार र प्रवर्द्धन गरिनु आवश्यक छ।

पर्यटकहरुको आवागमन शुरुवातसँगै नेपालमा पर्यटन क्षेत्रका कार्यक्रमहरुलाई व्यवस्थित रुपले अगाडि बढाउन सर्वप्रथम वि.सं. २०१६ सालमा पर्यटन बोर्डको स्थापना भएको थियो। वि.सं. २०१८ सालमा निर्माण तथा यातायात मन्त्रालय अन्तर्गत पर्यटन विभाग गठन भएकोमा पर्यटन गुरुयोजना र प्रशासन सुधार आयोग, २०३२ को सिफारिस समेतका आधारमा पर्यटन क्षेत्रको योजनाबद्ध विकास तथा प्रबर्द्धन गर्न केन्द्रीय पर्यटन प्रशासनिक निकायको रुपमा वि.सं. २०३४ सालमा पर्यटन मन्त्रालयको स्थापना भएको हो। वि.सं. २०३९ सालमा निर्माण तथा यातायात मन्त्रालय अन्तर्गतको हवाई विभागलाई समावेश गरी पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय स्थापना गरियो। मुलुकले अवलम्बन गरेको खुला बजारमुखी अर्थतन्त्रमा सरकारको भूमिका र कार्यक्षेत्रलाई व्यवस्थित गर्न वि.सं. २०५५ सालमा पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय अन्तर्गतका २ (दुई) वटा विभागहरु हवाई विभाग र पर्यटन विभागलाई खारेज गरी क्रमशः नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण र नेपाल पर्यटन बोर्डको स्थापना गरियो। वि.सं. २०५७ सालदेखि संस्कृति क्षेत्रको समेत कार्य गर्ने गरी संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयको रुपमा अगाडि बढाइयो। पर्यटन उद्योगको व्यवस्थापन, पर्यटन पूर्वाधार विकास, पर्यटकको सुरक्षा लगायत कार्यहरु गर्न नेपाल सरकार (मन्त्रिपरिषद्) को मिति २०७१ श्रावण २ गतेको निर्णयनुसार मिति २०७१ भाद्रदेखि पर्यटन विभागको स्थापना गरिएको छ।

नेपालको आर्थिक विकासमा पर्यटन क्षेत्रको महत्व बढ्दै गए अनुरुप यसलाई प्रमुख प्राथमिकताको क्षेत्रमा राखिएको, नेपालको सांस्कृतिक विविधता अनुपम रहेकोले यसलाई संरक्षण, विकास र प्रबर्द्धन गर्दै यसको आर्थिक उपयोग एवम् पर्यटनको मुख्य उत्पादन र गन्तव्यको रुपमा विकास गर्न आवश्यक भएको, साथै हवाई सेवाले भौगोलिक विषमतामा यातायात सेवा उपलब्ध गराउनुको अतिरिक्त बाह्य र आन्तरिक रुपमा पहुँच विस्तार भै पर्यटन सेवामा समेत पर्याप्त योगदान पुर्याउने भएकोले यी तीनओटै क्षेत्रलाई एकीकृत रुपमा अगाडि बढाउन एउटै मन्त्रालयको कार्यक्षेत्रमा राखिएको पाइन्छ।

१. मन्त्रालयको कार्य क्षेत्र

नेपाल सरकारको कार्य विभाजन नियमावली, २०७४ बमोजिम यस मन्त्रालयको कार्यक्षेत्र देहायबमोजिम रहेको छः

१. संस्कृति, ललितकला, धर्म, सभ्यता र सम्पदा सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड
२. पुरातात्विक महत्वका स्थान र प्राचीन स्मारक सम्बन्धी नीति कानून मापदण्ड र नियमन
३. राष्ट्रिय संग्रहालय अभिलेखालय
४. अन्तर्राष्ट्रिय एवं राष्ट्रियस्तरका ऐतिहासिक पुरातात्विक धार्मिक एवं सांस्कृतिक महत्वका स्थल एवं विश्व सम्पदा सूचीकृत सम्पदा सम्बन्धी नीति कानून मापदण्ड संरक्षण सम्भार अध्ययन अनुसन्धान उत्खनन पुनर्निर्माण र प्रचार प्रसार
५. प्राकृतिक धार्मिक सांस्कृतिक पुरातात्विक साहसिक पर्यटन सम्बन्धी नीति मापदण्ड र नियमन
६. केन्द्रीयस्तरका प्रज्ञा प्रतिष्ठान सम्बन्धी नीति तथा कानून
७. विदेशी मित्र राष्ट्रहरुसंग भएका सन्धी सम्झौता लगायत राष्ट्रिय महत्वका दस्तावेज संरक्षण
८. पर्यटन सम्बन्धी नीति कानून र मापदण्ड
९. क्यासिनो सम्बन्धी नीति कानून मापदण्ड र नियमन
१०. पर्वतारोहण ट्राभल ट्रेकिङ्ग सम्बन्धी नीति कानून मापदण्ड र नियमन
११. पर्यटन शुल्क निर्धारण सम्बन्धी नीति कानून मापदण्ड र नियमन
१२. भाषा आयोग नेपाल प्रज्ञाप्रतिष्ठान नेपाल ललितकला प्रतिष्ठान तथा नेपाल संगीत तथा नाट्यकला प्रतिष्ठान
१३. पशुपति क्षेत्र विकास कोष लुम्बिनी विकास कोष वृहत्त जनकपुर क्षेत्र विकास परिषद्
१४. विभिन्न जात धर्म जाति सम्प्रदाय भाषा भाषिकाको साहित्य संगीत लिपी कला संस्कृति र चलचित्रको संरक्षण तथा विकास सम्बन्धी नीति कानून र मापदण्ड
१५. निकासी गरिने पुरातात्विक वस्तुहरुको जाँच र अनुमति
१६. वायुयान निर्माण तथा डिजाइन संचालन र मर्मत संभार विमानस्थल निर्माण तथा संचालन एयर नेभिगेसन सेवा तथा उड्डयन तालिम संस्था आदिको इजाजत र नियमन
१७. हवाइभाडा विमानस्थल शुल्क एयर नेभिगेसन सेवाशुल्क र नियमन
१८. वायुसेवा कार्यसंचालन अनुमति इजाजत र उडान अनुमति
१९. नागरिक उड्डयन सम्बन्धी नीति कानून मापदण्ड र नियमन
२०. नागरिक उड्डयन व्यवसाय तथा पेशाविदहरुको अनुमतिपत्र स्तर निर्धारण र नियमन
२१. हवाइ सुरक्षा सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय संगठनबाट प्रतिपादित स्तर मापदण्ड मार्गदर्शन र कार्यान्वयन
२२. एयर नेभिगेशन र एयर ट्राफिक सेवा

२३. हवाईक्षेत्र व्यवस्थापन
२४. उड्डयन सेवाको लागि मौसम सम्बन्धी सूचना सेवा
२५. उड्डयन खोज तथा उद्धार कार्यमा सहयोग तथा समन्वय
२६. अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रीय र आन्तरिक विमानस्थल निर्माण संचालन र व्यवस्थापन
२७. वायुयान दुर्घटना जाँच सम्बन्धी
२८. अल्ट्रालाइट प्याराग्लाइडिङ्ग ह्याङ्गलाइडिङ्ग जस्ता हवाई खेल साहसिक उड्डयन मनोरञ्जनात्मक उड्डयन क्रियाकलाप सम्बन्धी नीति र मापदण्ड
२९. प्रतिलिपी अधिकार सम्बन्धी नीति कानून मापदण्ड कार्यान्वयन र नियमन
३०. मन्त्रालय सम्बन्धी राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय संघसंस्थासंग सन्धी सम्झौता अभिसन्धी सम्पर्क र समन्वय
३१. मन्त्रालय सम्बन्धी सार्वजनिक संस्थान प्राधिकरण समिति प्रतिष्ठान कम्पनी आदिको संचालन र नियमन
३२. नेपाल शिक्षा सेवा अन्तर्रगत आर्कियोलजी समूहको संचालन
३३. नेपाल इञ्जिनियरिङ्ग सेवा अन्तर्गत देहायका समूहो संचालनः
 क. सिभिल इञ्जिनियरिङ्ग समूह अन्तर्गत एयरपोर्ट उपसमूह
 ख. एरोनोटिकल इञ्जिनियरिङ्ग समूह
 ग. सिभिल एभिएसन अपरेशन एण्ड इञ्जिनियरिङ्ग समूह ।
३४. **Digital FrameWork Nepal** अन्तर्गत रहेका कार्यक्रम संचालन गर्ने

२. कर्मचारी संख्या र विवरण

संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयको संगठन संरचना देहाय बमोजिम रहेको छ।

चित्र १. संस्कृति पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयको संगठन संरचना

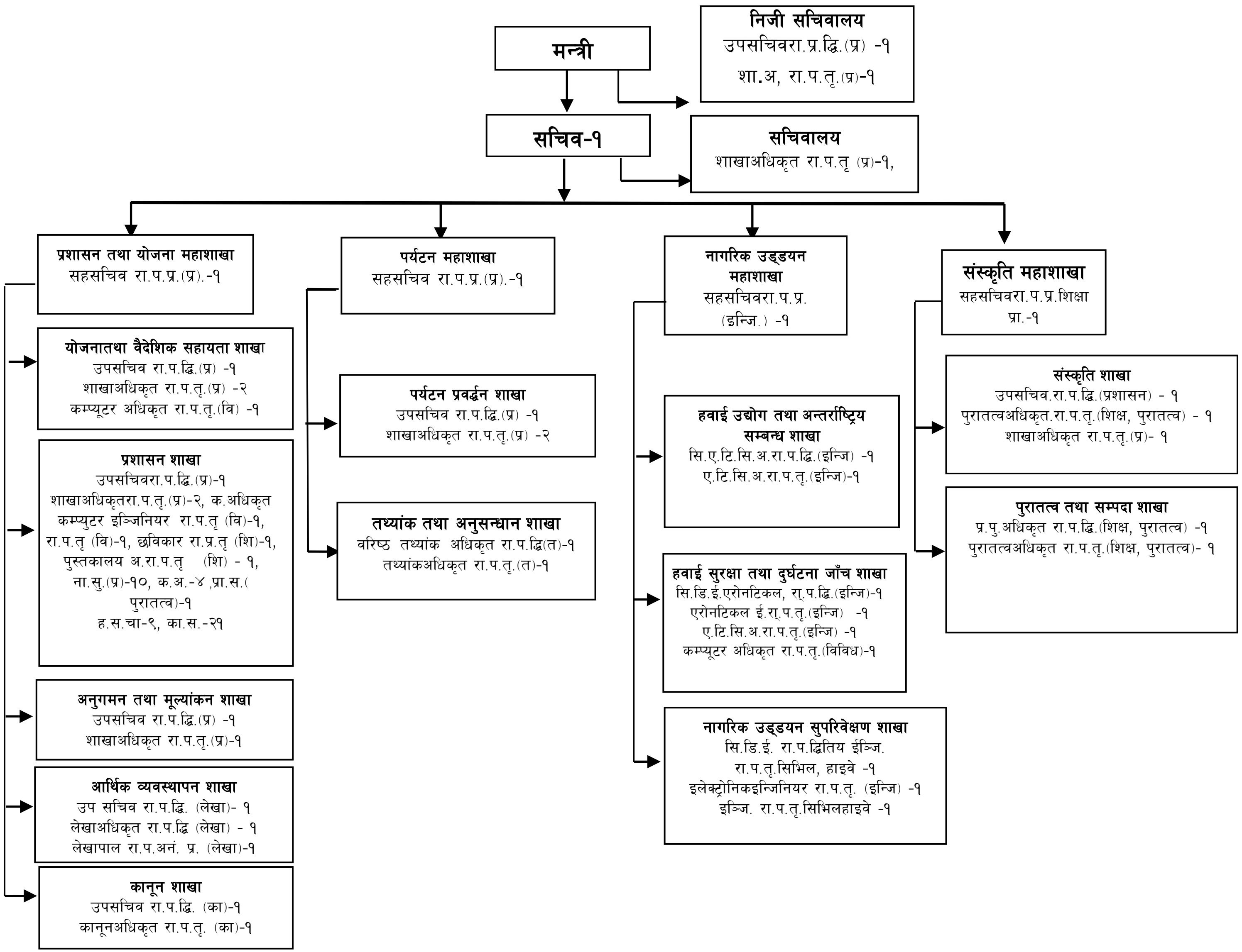

संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयको दरवन्दी तेरिज २०७८

क्र.सं	पद	श्रेणी	सेवा	समूह	उपसमूह	जम्मा कायम दरवन्दी
१	सचिव	विशिष्ट				१
२	सहसचिव	रा.प.प्रथम	प्रशासन			२
३	सहसचिव	रा.प.प्रथम	ईन्जि	सि.ए.अ.इ.	सि.ए.अ	१
४	सहसचिव	रा.प.प्रथम	न्याय	कानुन		०
५	सहसचिव	रा.प.प्रथम	शिक्षा	पूरातत्व		१
६	उपसचिव	रा.प.द्वितीय	प्रशासन	सा.प्र.		६
७	उपसचिव	रा.प.द्वितीय	न्याय	कानुन		१
८	वरिष्ठ तथ्यांक अधिकृत	रा.प.द्वितीय	आ.यो. तथा तथ्यांक	तथ्यांक		१
९	प्रमूख पूरातत्व अधिकृत	रा.प.द्वितीय	शिक्षा	पूरातत्व		१
१०	प्रमूख लेखा नियन्त्रक	रा.प.द्वितीय	प्रशासन	लेखा		१
११	सि.ए.टि.सि.अ.	रा.प.द्वितीय	ईन्जि	सि.ए.अ.ई.	सि.ए.अ	१
१२	सि.डि.ई.	रा.प.द्वितीय	ईन्जि	सिभिल	हाइवे	१
१३	सि.डि.ई.	रा.प.द्वितीय	ईन्जि	एरोनटिकल		१
१४	शाखा अधिकृत	रा.प.तृतीय	प्रशासन	सा.प्र.		१०
१५	कानुन अधिकृत	रा.प.तृतीय	न्याय	कानुन		१
१६	तथ्यांक अधिकृत	रा.प.तृतीय	आ.यो. तथा तथ्यांक	तथ्यांक		१
१७	लेखा अधिकृत	रा.प.तृतीय	प्रशासन	लेखा		१
१८	पुरातत्व अधिकृत	रा.प.तृतीय	शिक्षा	पूरातत्व		२
१९	कम्प्यूटर अधिकृत	रा.प.तृतीय	विविध			३
२०	ए.टि.सि.अ.	रा.प.तृतीय	ईन्जि	सि.ए.अ.ई.	सि.ए.अ	२
२१	ई. ईन्जि	रा.प.तृतीय	ईन्जि	ईन्जि.एन्ड टेलिकम		१
२२	एरोनटिकल इञ्जि.	रा.प.तृतीय	ईन्जि	एरोनटिकल		१
२३	ईञ्जि.	रा.प.तृतीय	ईन्जि	सिभिल	हाइवे	१
२४	क. ईन्जिनियर.	रा.प.तृतीय	इञ्जि	कम्प्युटर		१
२५	पूस्तकालय अधिकृत	रा.प.तृतीय	शिक्षा	पू.वि.		१
२६	छविकार	रा.प.तृतीय	शिक्षा	कला	छविकला	१
२७	ना.सू.	रा.प.अ.प्रथम	प्रशासन	सा.प्र.		१०
२८	प्राविधिक सहायक	रा.प.अ.प्रथम	शिक्षा	पूरातत्व	पुरातत्व	१
२९	कम्प्यूटर अपरेटर	रा.प.अ.प्रथम	विविध			४
३०	लेखापाल	रा.प.अ.प्रथम	प्रशासन	लेखा		१
३१	टा.ना.सू.	रा.प.अ.प्रथम	प्रशासन	सा.प्र.		०

क्र.सं	पद	श्रेणी	सेवा	समूह	उपसमूह	जम्मा कायम दरवन्दी
३२	खरिदार	रा.प.अ.द्वितीय	प्रशासन	सा.प्र.		०
३३	ह.स.चा.	श्रेणीविहीन	प्रशासन	सा.प्र.		९
३४	का. स.	श्रेणीविहीन	प्रशासन	सा.प्र.		१५
					जम्मा	८४

मन्त्रालयमा कार्यरत कर्मचारी विवरण

पद	नाम, थर	कार्यालय	Int.	मोवाईल नम्बर
मा. मन्त्री	**प्रेम बहादुर आले**	४२११८७९	११४	९८५१०३१२८७
स्व उपसचिव	हेमन्त रेग्मी		११६	९८५१२१८०९२
स्व अधिकृत	भक्त बहादुर शाउँद		११६	९८४८६०५७२३
प्र. सहायक	भक्त बहादुर आलेमगर		११६	९८४८६०५१२७
प्रेस संयोजक	विमल बहादुर विष्ट		११६	९८५१२४२६२१
मा मन्त्रीज्यूको नीजि सचिवालय				
उपसचिव			२०६	
शा अ	मनोज अधिकारी		२०६	
क अ	केशव थापा		२०३	९८४७२३५८७९
का स	लाल बहादुर खड्का		२०३	९८४१५५४७७४
का स (क)	कल्पना शाही		२०३	९८४९२०१०२०
ह स चा	कृष्ण बहादुर बोगटी		२०३	९८६३३२२९७८
श्रीमान् सचिवज्यूको सचिवालय				
सचिव	महेश्वर न्यौपाने	४२११८७०	३०२	९८५१२७७३७३
क अधि.	शारदा कुमारी अधिकारी	४२११८७०	३०१	९८५११९८३७५
क अ	विमल ज्ञवाली		३०६	९८५११९५८५२
का स (क)	देव बहादुर खत्री		३०१	९८४३४९५१७३
पीएसओ	सुमन गाहा मगर		३०१	९८६०७८०६४४
पीएसओ	तेजेन्द्र अधिकारी		३०१	९८५१२९१७०४
ह स चा(क)	कुमार गुरुङ्ग		३०१	९८५१२८५६५०
ह स चा(क)	संजय चौधरी		३०१	९८१३७७७००५
का स (क)	अस्मिता थपलिया		३०१	९८४९२२०७२६
का स (क)	सुनिता श्रेष्ठ		३०१	९८०११६९५८१
प्रशासन तथा योजना महाशाखा				
सहसचिव	डा. टोकराज पाण्डे	४२११६२०	१६०	९८४१२७५६८७
ना सु	गीता देवी पराजुली		४०१	९८४१८८०६३४
का.स. (क)	कौशिला श्रेष्ठ		४०१	९८६७३१७०४४
योजना तथा वैदेशिक सहायता शाखा				
उपसचिव	युवराज खतिवडा		४१७	९८५१०९०७४४
शा अ	प्रकाश दुलाल		४१४	९८४२६८६४८४
शा अ	होमनाथ काफ्ले		४१४	९८४३४८८२७५
क अधिकृत	हरिकाजी राई		४१०	९८४१२८६१३५
ना सु	सकेन्द्र राई			९८४३३५४२२६
प्रशासन शाखा				
उपसचिव	टेकनारायण पौडेल	४२११६२६	४०७	९८५११८१३२९

शा अ	टंक बहादुर नेगी		४११	९८५११७८१७८
शा अ	प्रविनहाङ योङ्गहाङ		४०८	९८४२१६७९६६
क ईन्जि	प्रदिपराज पौडेल		३१०	९८५११९७४९२
पुस्त.अ.	राजनारायण सिंह			९८४१८००८०३
ना सु	विष्णु पौडेल घिमिरे		४०९	९८४१६३८०८३
खरिदार	रजिना सुब्बा		१२३	९८०२७५४४६४
ह स चा	मनिबज्र लामा			९८४१८९९१०८
ह स चा	अर्जुन थापा			
ह स चा	एक बहादुर भण्डारी			९८४९९२०३३६
का स(क)	शिवराम साफी			९८६१७२००२७
का स(क)	संगम भट्टराई		४०९	९८६१२५३५५३
का स(क)	सञ्च ब तामाङ		१२३	९८०८६४७२८३
का स	सुनिता कुचिकार			९८४३५४७४४६
अनुगमन तथा मूल्यांकन शाखा				
उपसचिव	प्रल्हाद प्रसाद पुडासैनी		४१२	९८४१४०५४७५
शा अ	महेश बाबु लगेजु		१४३	९८६०२९५३८९
ना सु	अर्जुन भट्टराई		१४३	९८४१३५३२४१
क अ	बबिता बस्नेत		१४३	९८४२६४६१०५
आर्थिक व्यवस्थापन शाखा				
प्र.लेखा नि	सूर्यमणी गौतम	४२११९३९	३१९	९८४१२८५७३१
ले अ	भुवन प्रसाद आचार्य	४२११६१४	३२१	९८४३४९३०८६
ले पा	मधु प्रसाद पैयानी	४२५६२२८	३२१	९८४७५९६९६८
ले अ (क)	विष्णु ज्ञवाली		३२४	९८४१२६२२२८
का स (क)	प्रेमा देवी खत्री			९८४३७५३५६५
कानून शाखा				
उपसचिव	पुरुषोत्तम खतिवडा		४१६	९८४१४५८६६४
का.अधिकृत	सुनिता अर्याल		४१६	९८४१७०५२०५
पर्यटन महाशाखा				
सहसचिव	होमप्रसाद लुइटेल	४२११६६९	३१४	९८५११४०९५७
क अ	अलका लुईटेल		३१३	९८६२९८०६८५
ह स चा(क)	विष्णु तामाङ			९८४९०६५२२४
का स(क)	संगीता चौधरी		३१३	९८१३७८८३१७
पर्यटन प्रबर्धन शाखा				
उपसचिव	सरोज पोख्रेल		३०९	९८४१४३७२२१
शा अ	राजकुमार दुलाल		३११	९८४११४५११३
शा अ	टिकाराम निरौला		३११	९८४२६४२०१४
ना सु	चन्द्र कुमार लुइँटेल		३११	९८५१३११२४४
तथ्यांक तथा अनुसन्धान शाखा				
ब.त.अ	सिताराम घिमिरे	४२११५९६	३१७	९८४१४०१९७३
त.अ.	रमा गौतम भण्डारी	४२११५९६	३१७	९८५७०६५७०५
नागरिक उड्डयन महाशाखा				
सहसचिव	बुद्धिसागर लामिछाने	४२११८४७	६०७	९८५१२४९०३३
ना सु	चुडामणि खनाल		६०१	९८४२०३४१७६

ना सु	लिला रेग्मी		६०५	९८४१८६०५९३
का स (क)	तारा राई		६०१	९८४९७७९२२८
हवाई उद्योग तथा अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध शाखा				
सिएटीसीअ	प्रमोद नेपाल	४२११६८५	६११	९८४१५७३८३७
हवाई सुरक्षा तथा दुर्घटना जाँच शाखा				
सिडिइए				
एरो इ.	तनुजा पोखरेल		१३२	९८०१०५२९१९
एटीसीअ	सुवर्णराज भट्टराई		६०६	९८४१३५६२४८
क. अधि	नगेन्द्रबहादुर रोका क्षेत्री		६०९	९८४१८२४३१७
नागरिक उड्डयन सुपरिवेक्षण शाखा				
सिडिइ सि				
इ इञ्जि	अनिल भुजेल		६०८	९८४१८०५२८३
शा अ	मोहन कुमार घिमिरे	४२११६१४		९८५११९८२७१
एटीसीअ	मुकेश डंगोल		६०८	९८४१६४४७५३
एटीसीअ				
संस्कृति महाशाखा				
सहसचिव	डा. सुरेश सुरस श्रेष्ठ	४२११९०९	६१५	९८४१३६३८३५
प्रा स	निना राई		६१३	
का स (क)	आशा घिमिरे		६१३	९८४९७५५५७३
ह स चा (क)				
संस्कृति शाखा				
उपसचिव	पुण्यमाया गुरागाईं		१०८	९८४९२४६०११
पु अ	जयन्ती श्रेष्ठ		६१६	९८४१५७९७९०
शा अ	सुरज अर्याल	४२११८४६	६२३	९८४३६०३६६३
ना सु	हरिमाया पनेरु			९८४१८७३४३०
पुरातत्व तथा सम्पदा शाखा				
प्र पु अ	मंगला प्रधान	४२११५९६	६१७	९८५१०४२१४४
पु अ	करुणा नकर्मी		६१८	९८४९११२३००
पु अ	सविता जोशी		६२०	९८४९१६४०१९
छविकार	रामकृष्ण महर्जन		६२५	९८४१३३८४३८
जिन्सी				
ना सु	अर्जुन श्रेष्ठ	४२११६१४	१२१	९८४१५०५९१८
का स	विष्णुबहादुर महर्जन		१२१	९८१३५०७८२८

मन्त्रालय अन्तर्गत विभिन्न निकायका पदाधिकारीहरुको सम्पर्क विवरण

सि.नं.	निकाय	ठेगाना	नाम	पद	फोन नं.	मोवाइल नं.
	विभाग					
१	पर्यटन विभाग	भृकुटीमण्डप	तारानाथ अधिकारी	महानिर्देशक	4247037	9856024733

२	पुरातत्व विभाग	रामशाहपथ	दामोदर गौतम	महानिर्देशक	4250683	9849595551
	अभिलेखालय					
१	राष्ट्रिय अभिलेखालय	रामशाहपथ	सौभाग्य प्रधानाङ्ग	महानिर्देशक		9851206845
कार्यालय						
१	नेपाल प्रतिलिपी अधिकार र.कार्यालय	शान्तिनगर	विष्णु कुमारी भट्टराई	रजिष्ट्रार	4431155	9860312222
संग्रहालय						
१	राष्ट्रिय संग्रहालय	छाउनी	जयराम श्रेष्ठ	संग्रहालय प्रमुख	4271478	9841375720
२	राष्ट्रिय मुद्रा संग्रहालय	छाउनी	प्रतिमा रञ्जित	संग्रहालय प्रमुख		9841624580
३	नारायणहिटी दरवार संग्रहालय	नारायणहिटी		कार्यकारी निर्देशक	4227607	
४	पाटन संग्रहालय	पाटन	सुरेशमान लाखे	नि. संग्रहालय प्रमुख	5521492	9851013743
५	राष्ट्रिय कला संग्रहालय	भक्तपुर	अरुणा नकर्मी	संग्रहालय प्रमुख	6610004	9841353595
६	हनुमानढोका दरवार संग्रहालय	हनुमानढोका	सन्दिप खनाल	कार्यकारी निर्देशक		9842039533
परिषद्						
१	वृहत्तर जनकपुर क्षेत्र विकास परिषद	जनकपुरधाम				
			बलराम ठाकुर	कार्यकारी निर्देशक		9854021130
बोर्ड						
१	नेपाल पर्यटन बोर्ड	भृकुटीमण्डप	डा. धनञ्जय रेग्मी	कार्यकारी अधिकृत	4256909	9851105518
			नन्दिनी लाहे थापा	सिनियर डाइरेक्टर	4256909	9851022912
प्राधिकरण						
१	नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण	बबरमहल	प्रदीप अधिकारी	महानिर्देशक	4262387	9851080273
			विनोद प्रसाद न्यौपाने	प्रशासन प्रमुख		9841438309
निगम						
१	नेपाल वायुसेवा निगम	कान्तीपथ	युवराज अधिकारी	कार्यकारी अध्यक्ष	4227123	9851066914
			डिम प्रकाश पौडेल	महाप्रवन्धक		9851030063
कोष						
१	पशुपति क्षेत्र विकास कोष	वनकाली	डा. मिलनकुमार थापा	सदस्यसचिव	4470575	9851242808
			डा.घनश्याम खतिवडा	कार्यकारी निर्देशक		9851015160
२	लुम्बिनी विकास कोष	लुम्बिनी	अवधेश कुमार त्रिपाठी	उपाध्यक्ष	071-580189	9851209354
			सानुराजा शाक्य	सदस्यसचिव		9857010010
आयोग						
१	भाषा आयोग	शंखमूल	डा. लवदेव अवस्थी	अध्यक्ष		

प्रतिष्ठान						
१	नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठान	कमलादी	गंगा प्रसाद उप्रेती	कुलपति	4223069	9851031238
			डा. जगमान गुरुङ्ग	उपकुलपति		
			जगत प्रसाद उपाध्याय	सदस्यसचिव		9851210428
			सुमन अधिकारी	प्रशासन प्रमुख		9851177172
२	नेपाल संगीत तथा नाट्य प्र. प्रतिष्ठान	छाउनी	नारायणभक्त श्रेष्ठ रायन	कुलपति	4283791	9841793616
			हरिहर शर्मा	उपकुलपति		9851073555
			श्याम तमोट	सदस्यसचिव		9852023886
			दिपक बोहोरा	प्रशासन अधिकृत		9851065816
३	नेपाल ललितकला प्र. प्रतिष्ठान	नक्साल	कान्छाकुमार कर्माचार्य	कुलपति	4421206	9851120036
			गोपाल चित्रकार	उपकुलपति		9851031307
			विपिन कुमार घिमिरे	सदस्यसचिव		9843266478
			कमलमणी काफ्ले	उपप्रशासन प्रमुख		9851194326
४	नेपाल पर्यटन तथा होटल व्य. प्रतिष्ठान	रविभवन	राजेश उप्रेती	कार्यकारी निर्देशक	4282269	9851092090
			ज्ञानेन्द्र पण्डित	प्रशासन प्रमुख		9841398996
५	नेपाल पर्वतीय प्रशिक्षण प्रतिष्ठान	बिजुलीबजार	लाक्पा फुटी शेर्पा	अध्यक्ष		9851021921
			रोमनाथ ज्ञवाली	कार्यकारी निर्देशक	5244312	9851207221
संस्थान						
१	सांस्कृतिक संस्थान, राष्ट्रिय नाचघर	जमल	प्रेमनाथ अधिकारी	अध्यक्ष		9852029106
			अशोक राई	महाप्रबन्धक	4226196	9851097556
			सुदर्शन थापा	प्रशासन प्रमुख		9841974659
समिति						
१	तारागाउँ विकास समिति	बबरमहल	प्रह्लाद न्यौपाने	अध्यक्ष		9851158203
			नारद कुमार लुइँटेल	सदस्यसचिव		9851036036
२	देवघाट क्षेत्र विकास समिति	देवघाट	बद्रीप्रसाद अधिकारी	अध्यक्ष		9855057533
			धीरणबाबु घिमिरे	कार्यकारी निर्देशक		9855059418
३	नेपाल पर्यटन तथा होटल व्यवस्थापन प्रतिष्ठान समिति	रविभवन	राजेश उप्रेती	कार्यकारी निर्देशक		9851092090
			ज्ञानेन्द्र पण्डित	प्रशासन प्रमुख		9841398996
४	नेपाल पर्वतीय प्रशिक्षण प्रतिष्ठान	बिजुलीबजार	लाक्पा फुटी शेर्पा	अध्यक्ष		9851021921
			रोमनाथ ज्ञवाली	कार्यकारी निर्देशक	5244312	9851207221
५	नेपाल पञ्चाङ्ग निर्णायक विकाससमिति	नारायणहिटी	प्रा. श्रीकृष्ण अधिकारी	अध्यक्ष		9840980739
			ज्यो.पं. सूर्य प्रसाद ढुंगेल	कार्यकारी निर्देशक		9851088755
६	पाथिभरा क्षेत्र	ताप्लेजुङ	रिक्त	अध्यक्ष		

	विकास समिति		मनमणि काफ्ले	कार्यकारी निर्देशक		9862698765
७	बौद्ध दर्शन प्र. तथा गुम्बा व्य. समिति	पुल्चोक	फूपु छेम्बे शेर्पा	अध्यक्ष		9841683794
			होम बहादुर दोङ	कार्यकारी निर्देशक		9851049912
			मदन संयोक लिम्बु	योजना अधिकृत		9851071409
८	बौद्धनाथ क्षेत्र विकास समिति	बौद्ध	चन्द्रमान लामा	अध्यक्ष		9808577167
			बसन्त लामा	कार्यकारी निर्देशक		9841460112
९	आदिकवि भानुक्त जन्मस्थल विकास समिति	तनहूँ	ऋषिराम पन्त	अध्यक्ष		9856000248
			शंकर रानाभाट	कार्यकारी निर्देशक		9843035317
१०	मनकामना क्षेत्र विकास समिति	गोरखा	रामकुमार जोशी	अध्यक्ष		9856089305
			लेविन्द्र बहादुर गुरुङ	कार्यकारी निर्देशक		9851148684
११	हलेसी महादेवस्थान विकास समिति	खोटाङ	टंक राई	अध्यक्ष		9851000553
			सम्मर बहादुर भुजेल	कार्यकारी निर्देशक		9862869945
			सर्वधन बस्नेत	सुपरभाइजर		9843934288
१२	वृहत्तर वराह क्षेत्र विकास समिति	सुनसरी	भेषराज घिमिरे	अध्यक्ष		9842127175
			गोपाल खत्री	कार्यकारी निर्देशक		9842039533
१३	केचना कंचनजङ्घा पर्यटन विकास समिति	इलाम	हरिचरण वानियाँ	अध्यक्ष		9852677776
			केशव कुमार घ्यौराली	कार्यकारी निर्देशक		9852680234
१४	नारायणहिटी दरवार ... विकास समिति	नारायणहिटी	सुरेश सुरस श्रेष्ठ	कार्यकारी निर्देशक	4227607	9841363835
१५	पाटन संग्रहालय विकास समिति	पाटन	सुरेशमान लाखे	नि. संग्रहालय प्रमुख	5521492	9851013743
१६	हनुमानढोका दरवार ... विकास समिति	हनुमानढोका	सन्दिप खनाल	कार्यकारी निर्देशक		9842039533

३. प्रदान गरिने सेवा

- संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन सम्बन्धी संघीय नीति, योजनाको तर्जुमा, मापदण्ड र नियमन सम्बन्धी कार्य ।
- संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन सम्बन्धी विकास योजना तथा कार्यक्रमहरुको विश्लेषण, छनौट, कार्यान्वयन र अनुगमन तथा मूल्यांकन सम्बन्धी कार्य ।
- पर्यटन विकास सम्बन्धी पूर्वाधारहरुको विकास गर्न आवश्यक योजनाहरु कार्यान्वयन सम्बन्धी कार्य ।
- मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरुको बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा, चौमासिक विभाजन सहितको कार्यक्रम स्वीकृति ।

- वैदेशिक सहायता र आन्तरिक स्रोतबाट संचालित आयोजनाहरुको निरीक्षण, अनुगमन तथा मूल्यांकन सम्बन्धी कार्य।
- पर्यटन व्यवसाय सम्बन्धी कार्यको अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण सम्बन्धी कार्य ।
- पर्यटन सम्बन्धी सम्भाव्यता अध्ययन, अनुसन्धान, पर्यटकीय स्थलहरुको खोजी, सूचना संकलन, डकुमेन्टेसन र प्रकाशन सम्बन्धी कार्य ।
- पर्यटन प्रबर्द्धनका लागि सरकारी, गैरसरकारी, एवं स्थानीय निकायहरुसँग समन्वय र सहकार्य सम्बन्धी कार्य ।
- पर्यटन प्रवर्द्धनका लागि अन्तराष्ट्रिय जगतसँग सम्पर्क र समन्वय गर्ने कार्य।
- पर्यटन क्षेत्रको लागि आवश्यक पुर्वाधार विकास गर्ने सम्बन्धमा सरकारी, गैरसरकारी, एवं स्थानीय तहहरुसँग समन्वय सम्बन्धी कार्य ।
- पर्यटन विषयक सम्झौताहरु सम्बन्धी कार्य ।
- पर्यटन सम्बद्ध तथ्याङ्कहरुको संकलन, विश्लेषण र प्रवर्द्धन सम्बन्धी कार्य।
- नागरिक उड्डयन व्यवसाय तथा पेशाविद्हरुको स्तर निर्धारण र नियमन सम्बन्धी कार्य।
- वायुयान निर्माण तथा डिजाइन, संचालन र मर्मत सम्भार, विमानस्थल निर्माण तथा संचालन, एयर नेभिगेसन सेवा तथा उड्डयन तालिम संस्था आदिको मापदण्ड र नियमन सम्बन्धी कार्य।
- हवाइ भाडा, विमानस्थल शुल्क, एयर नेभिगेशन सेवा शुल्क र नियमन सम्बन्धी कार्य।
- वायुसेवा कार्यसंचालन सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड र नियमन सम्बन्धी कार्य।
- हवाइ सुरक्षा सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय संगठनबाट प्रतिपादित स्तर, मापदण्ड, मार्गदर्शन कार्यान्वयन र नियमन सम्बन्धी कार्य।
- एयरनेभिगेसन र एयर ट्राफिक सेवा नियमन सम्बन्धी कार्य।
- उड्डयन सेवाको लागि मौसम सम्बन्धी सूचना सेवा।
- उड्डयन खोज तथा उद्धार कार्यमा सहयोग समन्वय तथा वायुयान दुर्घटना जाँच सम्बन्धी कार्य।
- अन्तर्राष्ट्रिय, क्षेत्रीय र आन्तरिक विमानस्थल निर्माण, सञ्चालन र व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति, मापदण्ड र नियमन सम्बन्धी कार्य।
- विभिन्न मुलुकहरुसँग हवाईसेवा सम्झौता वार्ता र हवाई सम्झौता सम्बन्धी कार्य ।
- नागरिक उड्डयन सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय संघ, संस्था, संगठनसँग सम्पर्क, सहभागिता र ती संगठनबाट पारित महासन्धी/प्रोटोकलहरुको अनुमोदन सम्बन्धी कार्य ।
- वायुसेवाहरुलाई सेवा संचालन अनुमति सम्बन्धी कार्य ।
- निषेधित क्षेत्रमा हवाई उडान र अवतरणको सिफारिश सम्बन्धी कार्य ।
- मौजुदा हवाई रुट र नयाँ स्थापना हुने रुटहरुमा एयर नेभिगेशन सुविधाहरुको पहिचान, समन्वय र निर्णय सम्बन्धी कार्य ।
- भाषा, कला, साहित्य र संस्कृति सम्बद्ध आयोग, कोष, विकास समिति, प्रतिष्ठन, परिषद्हरु सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड र नियमन सम्बन्धी कार्य।
- विभिन्न धर्म, जातजाती, सम्प्रदाय, भाषाभाषिकाको साहित्य, संगीत, लिपी, कला, संस्कृति र चलचित्रको संरक्षण तथा विकास सम्बन्धी नीति, कानून र मापदण्ड सम्बन्धी कार्य।

- प्रतिलिपी अधिकार सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, कार्यान्वयन र नियमन सम्बन्धी कार्य।
- संग्रहालय र अभिलेखालय सुदृढीकरण सम्बन्धी नीति, योजना र कार्यक्रमको तर्जुमा एवं कार्यान्वयन सम्बन्धी कार्य।
- अमूर्त साँस्कृतिक सम्पदाको खोज, अध्ययन, संरक्षण, प्रबर्द्धन, सूचीकरण सम्बन्धी कार्य।
- संस्कृतिसँग सम्बद्ध विभिन्न समूह, गुठी संघ संस्थाहरुलाई आवश्यक सहयोग तथा समन्वय सम्बन्धी कार्य ।
- संस्कृति तथा पुरातत्व सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थासंग सन्धि सम्झौता सम्बन्धमा सम्पर्क र समन्वय गर्ने कार्य।
- मन्त्रालय, विभाग वा अर्न्तगतका कार्यालयहरुको लागि आवश्यक जनशक्तिको व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य ।
- मन्त्रालय, अर्न्तगतका निकायहरुको पदपूर्तिका लागि नियुक्ति तथा पदस्थापना, सरुवा, बढुवा, राजिनामा तथा बिभागीय कारबाही सम्बन्धी कार्य ।
- कार्य सम्पादन मूल्यांकन र प्रोत्साही पुरस्कार सम्बन्धी कार्य ।
- नेपाल इञ्जिनियरिङ्ग सेवा अर्न्तर्गत पर्ने एरोनटिकल इञ्जिनियरिङ्ग समूह र सिभिल एभिएशन अपरेशन इञ्जिनियरिङ्ग समूहको कर्मचारी प्रशासन सम्बन्धी कार्य।
- आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी कार्य।
- आवश्यकतानुसार ऐन, नियम, गठन (आदेश), सम्झौता तयार गर्ने सम्बन्धी कार्य ।

४. ऐन नियम तर्जुमा सम्बन्धी विवरण

- राष्ट्रिय संस्कृति नीति, २०६७ को समयानुकुल संशोधनका लागि सरोकारवाला निकायहरूको राय/प्रतिकृया संकलन गर्ने कार्य भइरहेको ।
- हवाई नीतिको मस्यौदा तयार भई स्वीकृतिको लागि मन्त्रिपरिषदमा पेश भएकोमा फिर्ता भई पुन: समसामयिक परिमार्जन गरी पेश हुने क्रममा रहेको ।
- नेपाल हवाई सेवा प्राधिकरण विधेयक, २०७७ तथा नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण विधेयक, २०७७ राष्ट्रिय सभाबाट पारित भई प्रतिनिधि सभामा पेश भएको ।
- हवाई यातायात सेवा सञ्चालन संस्थाको दायित्व तथा बिमा सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक, २०७८ को मस्यौदाका सम्बन्धमा राय माग गरिएको ।
- गैर सैनिक हवाई उडान ऐन, २०१५ लाई प्रतिस्थापन गरी नागरिक उड्डयन ऐनको मस्यौदा तयार गरी रायको लागि कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयमा पठाइएको ।
- अभिलेख संरक्षण ऐन, २०४६ को पहिलो संशोधनका लागि तयार भएको विधेयक मन्त्रिपरिषदबाट मिति २०७७/२/२२ मा स्वीकृत भई संघीय संसदमा छलफलका लागि पेश भएको ।
- प्राचिन स्मारक संरक्षण ऐन, २०१३ को छैठौं संशोधनका लागि पेश भएको विधेयक मन्त्रिपरिषदबाट मिति २०७७/६/१५ मा विधेयक समितिमा पेश गर्ने गरी निर्णय भएको ।

- प्रतिलिपि अधिकार ऐन, २०५९ को पहिलो संशोधनका लागि तयार विधेयक मन्त्रिपरिषदको मिति २०७६/४/१६ को निर्णयपश्चात् विधेयक समितिमा छलफल भई मिति २०७६/१०/१३ को विधेयक समितिको निर्णयानुसार संघीय संसदमा पेश भएको ।
- पर्यटन ऐन, २०३५ संशोधन सहित नयाँ पर्यटन विधेयक, २०७७ को मस्यौदा तयार भई सरोकारवाला निकायहरूको राय मागको क्रममा रहेको ।
- क्यासिनो नियमावली, २०७० पाँचौं संशोधनको लागि मस्यौदा तयारीको क्रममा रहेको ।
- दुर्घटना जाँच नियमावली, २०७८ को मस्यौदा तयार भई रायका लागि गृह र अर्थ मन्त्रालय पठाइएको ।
- हवाई सेवा व्यवस्थापन नियमावली, २०७८ को मस्यौदा तयार गरी रायका लागि अर्थ मन्त्रालय पठाइएको ।
- नागरिक उड्डयन नियमावली (पाँचौं संशोधन), २०७८ तयार गरी स्वीकृतिका लागि नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषदमा पेश भएको ।
- विमानस्थल सेवा शूल्क नियमावली, २०७८ को मस्यौदा तयार गरी रायका लागि अर्थ मन्त्रालय पठाइएको ।
- पर्यटन काज सम्बन्धी निर्देशिका, २०७८ को मस्यौदा तयार भई अर्थ मन्त्रालयको राय परामर्श माग गरिएको ।

५. महाशाखा, शाखा र जिम्मेवार अधिकारी

क्र.सं.	महाशाखा / शाखा	जिम्मेवार अधिकारी
(क)	प्रशासन तथा योजना महाशाखा	सहसचिव डा. टोकराज पाण्डे
१	प्रशासन शाखा	उपसचिव श्री टेक नारायण पौडेल
२	योजना तथा वैदेशिक सहायता शाखा	उपसचिव श्री युवराज खतिवडा
३	अनुगमन तथा मूल्यांकन शाखा	उपसचिव श्री प्रल्हाद पुडासैनी
४	आर्थिक व्यवस्थापन शाखा	उपसचिव (लेखा) श्री सूर्यमणी गौतम
५	कानून शाखा	उपसचिव (कानून) श्री पुरुषोत्तम खतिवडा
६	जिन्सी शाखा	ना.सु. श्री अर्जुन श्रेष्ठ
(ख)	पर्यटन महाशाखा	सहसचिव श्री होम प्रसाद लुईटेल
७	पर्यटन प्रवर्द्धन शाखा	उपसचिव श्री सरोज कुमार पोखेल
८	तथ्याङ्क तथा अनुसन्धान शाखा	उपसचिव श्री सीताराम घिमिरे
(ग)	नागरिक उड्डयन महाशाखा	सहसचिव श्री बुद्धिसागर लामिछाने
९	हवाई उद्योग तथा अन्तराष्ट्रिय सम्बन्ध शाखा	उपसचिव श्री प्रमोद नेपाल
१०	हवाई सुरक्षा तथा दुर्घटना जाँच शाखा	एरोनटिकल इन्जिनियर श्री तनुजा पोखरेल एटीसी अफिसर श्री ...
११	नागरिक उड्डयन सुपरीवेक्षण शाखा	इन्जिनियर श्री अनिल भुजेल शा.अ. श्री मोहन कुमार घिमिरे

(घ)	संस्कृति महाशाखा	सहसचिव श्री सुरेस सुरश श्रेष्ठ
१२	संस्कृति शाखा	उपसचिव श्री पुण्यमाया गुरागाईं
१३	पुरातत्व तथा संस्कृति शाखा	उपसचिव श्री मंगला प्रधान

६. सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने दस्तुर र अवधि

मन्त्रालयका अधिकांश कार्यहरु दस्तुर नलाग्ने र अवधि तोक्न नसकिने प्रकृतिका (नीति, कानून तथा मापदण्ड निर्माण, योजना, बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा, अनुगमन, मूल्यांकन र नियमन गर्ने) भएको।

७. निर्णय गर्ने प्रक्रिया र अधिकारी

(क) निर्णय प्रक्रिया

- मन्त्रालयले उपलब्ध गराउने सेवा सम्बन्धमा : सरकारी निर्णय प्रक्रिया सरलीकरण निर्देशिका, २०६५ बमोजिम ।
- सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ बमोजिम माग गरिने सूचना सम्बन्धमा : उक्त ऐनको दफा ७ बमोजिम ।

(ख) निर्णय गर्ने अधिकारी

- मन्त्रालयले सम्पादन गर्ने नीतिगत एवं अन्य कार्यहरु सम्बन्धमाः मन्त्रिपरिषद्मा प्रस्ताव पठाएर / माननीय मन्त्री स्तरबाट / सचिवस्तरबाट।
- माननीय मन्त्रीबाट प्रत्यायोजित अधिकार बमोजिम।
- सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) ऐन, २०६४ बमोजिम प्राप्त अधिकार बमोजिम।
- सचिवले प्रत्यायोजन गरेको अधिकार बमोजिम तोकिएको कर्मचारीले ।
- सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ बमोजिम माग गर्ने सूचना सम्बन्धमा सचिवले ।

८. निर्णय उपर उजुरी सुन्ने अधिकारी

(क) मन्त्रालयले उपलब्ध गराउने सेवा सम्बन्धमाः प्रचलित ऐन कानूनमा तोकिएको व्यवस्था बमोजिम।

(ख) सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ बमोजिम परेको उजुरी सम्बन्धमाः राष्ट्रिय सूचना आयोग।

९. सम्पादन गरेको कामको विवरणः

(क) संस्कृति प्रवर्धन तथा पुरातत्व क्षेत्र :-

प्रमुख उपलब्धीहरू

- तिलौराकोटलाई विश्वसम्पदा सूचिमा सूचिकृत गर्न नेपाल सरकार (मन्त्रिपरिषद) को मिति २०७८।९।३० को निर्णयानुसार संरक्षित स्मारक क्षेत्र घोषणा भएको ।
- लुम्विनीमा निर्माणाधीन ५ हजार व्यक्ति क्षमताको ध्यान केन्द्र तथा सभाहलको ६५% भौतिक प्रगति हासिल भएको ।
- आनि गुम्बा र पिण्डस्थान पुनर्निर्माण गर्ने कार्य ८५% सम्पन्न ।

- बृहत्तर लुम्बिनी क्षेत्रको एकिकृत गुरुयोजना तयार गर्न सन्दर्भमा डीपीआर निर्माण गर्न नीतिगत छलफल भइरहेको ।
- पुरातत्व विभागको समन्वय र स्वीकृतिमा तिलौराकोट, गोटीहवा, निग्लीहवा, अरौराकोट, सिसहनीया, धमनीहवा, सगरहवा, रामग्राम र देवदहमा तीर्थयात्री तथा पर्यटकीय सेवा सुविधा विस्तार गर्न शौचालय, ध्यान प्लेटफर्म, पैदलमार्ग, संरक्षण लगायतका संरचना निर्माण गर्ने कार्यको लागि लगत ईष्टिमेट स्वीकृतिको चरणमा रहेको ।
- गौतमबुद्ध फलपुल बाटीका निर्माण गर्ने र सर्भिस सडक वरिपरि ल्याण्डस्केप निर्माण गर्ने कार्य ८० % भौतिक प्रगति हासिल भएको ।
- संस्कृति नीति २०६७, हवाई नीति एवं अन्य ऐन तथा नियमावलीहरु समयानुकूल परिमार्जन गर्ने प्रकृया शुरु भएको ।
- नेपाल राष्ट्रिय साँस्कृतिक संग्रहालय निमार्ण सम्वन्धमा मौजुदा गुरुयोजनाको पुनरावलोकन गरी आवश्यकतानुसार परिमार्जन र 3D तयार गर्न र उक्त क्षत्रेको DPR तयार गर्न पुरातत्व विभागलाई जिम्मा दिईएको ।
- राष्ट्रिय प्रतिमुर्ति संग्रहालय स्थापना सम्वन्धी अवधारणापत्र (TOR) मा पुन संशोधन गरी स्वीकृतिको क्रममा रहेको ।
- नेपाल र चीन बीच साहित्यिक क्रियाकलापको सहकार्य गर्ने सम्वन्धी समझदारीपत्रमा हस्ताक्षर गर्ने सम्वन्धी कार्य अगाडि बढाईएको ।
- पुरातात्विक महत्वका ३१ हजार अभिलेखको डिजिटाइजेसन कार्य सम्पन्न भएको ।
- ७ वटै प्रदेशका महत्वपुर्ण सम्पदाहरु निर्माण तथा संरक्षण कार्य सम्पन्न भएको ।

  -प्रदेश नं. १ - बेहेरेश्वर, भद्रेश्वर मन्दिरको पुनःनिर्माण कार्य सम्पन्न ।

  -प्रदेश नं. २ को जानकी मन्दिरको संरक्षण कार्य सम्पन्न ।

  -बागमती प्रदेशको रविभवनस्थित NATHM परिसर भित्र रहेको राणाकालिन भवन संरक्षण कार्यका लागि कार्यदेश दिएको ।

  -गण्डकी प्रदेशको मुक्तीनाथ मन्दिर प्रवेशद्धारको दायाँ वायाँको सत्तल सरक्षण गर्ने कार्य सम्पन्न ।

  -लुम्बिनी प्रदेशको मजार बाबाको मन्दिर संरक्षण कार्यका लागि कार्यदेश दिएको ।

  -कर्णाली प्रदेशको काँक्रेविहार, जुम्लाको कनकासुन्दरी मन्दिरको संरक्षण कार्य ६० प्रतिशत सम्पन्न ।

  -सुदुरपश्चिम प्रदेशको कार्यक्रमहरुको लागत अनुमान तयार भईरहेको ।

(ख) पर्यटन क्षेत्र -

प्रमुख उपलब्धीहरुः

- ईन्द्रसरोवर, सन्दकपुर, पञ्चासे, भादगाँउ, निग्लिहवा र धनुषाधामको दोश्रो चरणको निर्माण कार्यको सम्झौता भई ३०% कार्य सम्पन्न भएको ।
- प्रदेश तथा स्थानीय तहसँगको लागत साझेदारीमा पर्यटकीय गन्तव्य पूर्वाधार विकास गर्न आयोजना प्रस्ताव आह्वान भई मूल्याङ्कनको चरणमा रहेको ।

- ग्रेट हिमालयन ट्रेल (मकालु, कञ्चनजङ्गा, यार्सट्रिल, च्छो रोल्पा लगायतका क्षेत्रमा १०० किमी) निर्माण कार्य ३० प्रतिशत सम्पन्न भई थप ५० कि.मी. निर्माण सम्पन्न भएको ।
- मुक्तिनाथ क्षेत्रको आनि गुम्बा निर्माण, कागबेनीको पिण्डस्थान पुनर्निर्माणको प्रथम चरणका कार्य सम्पन्न ।
- १२ वटा पर्यटक श्रोत बजारहरुको अध्ययन गरि Ways Forward and Proposed Action plan in present context प्रतिबेदन तयार गरिएको ।
- पर्यटन काज कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने मस्यौदा तयार भई रायको लागि अर्थ मन्त्रालयमा पेश गरिएको।

(ग) नागरिक उड्डयन क्षेत्र–

मुख्य प्रमुख उपलब्धीहरुः

- B-757 9N ACB विमान विस्थापन कार्यका लागि M/S CSDS कम्पनीलाई बिक्रि गर्न छनौट गरी सम्झौता गर्ने कार्य अन्तिम चरणमा पुगेको ।
- Transit Cargo Carry सेवा सुरु गर्नका लागि License लिने कार्य प्रक्रियामा रहेको ।
- चिनीया जहाजको व्यवस्थापन सम्बन्धमा विभिन्न विकल्पहरुमा छलफल भइरहेको ।
- हवाई सेवाको अन्तर्राष्ट्रिय स्तर कायम राख्नको निमित्त ICAO को Security Findings समाधानका लागि ICAO बाट स्वीकृत Corrective Action Plan (CAP) अनुसार कार्य भैरहेको ।
- हवाई सुरक्षा सम्बन्धी विभिन्न DOC संशोधन प्रक्रिया शुरुवात भएको ।
- Nepal Aviation Safety Plan (NASP) को परिमार्जनको क्रममा draft तयार गरी Finalization को तयारीमा रहेको ।
- धनगढी विमानस्थलमा हवाई पथप्रदर्शन प्रणाली (VOR/DME) जडान भएको र चन्द्रगढी बिमानस्थलमा हवाई पथप्रदर्शन प्रणाली (VOR/DME) जडानको लागि कार्य सुचारु रहेको ।
- नेपालगंज र विराटनगर विमानस्थलमा ATC Console उपकरण जडान कार्य सम्पन्न भई सकेको तथा थामखर्क, दाङ्ग, राजविराज, बलेवा, सिमिकोट, रारा, फाप्लु, डोटी, साँफेबगर, रुम्जाटार विमानस्थलहरुको कार्य सुचारु रहेको ।
- त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थललाई बुटिक एयरपोर्टको रुपमा रुपान्तरण गर्ने कार्य अन्तर्गत बगैचा निर्माणको कार्य सम्पन्न, टर्मिनल भवनमा Silicon Painting को कार्य सम्पन्न, Baggage Claim Area मा कलात्मक मुर्तिहरु राखिएको, आगमन तर्फ एप्रोन नजिकै बुद्धको धातुको ठुलो मुर्ति राखिएको ।
- गौतमबुद्ध अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल सञ्चालनमा ल्याउने (हालसम्म ९७ प्रतिशत सम्पन्न)

१०. सूचना अधिकारी र प्रमुखको नाम र पद

(क) प्रमुखको नामः सचिव श्री महेश्वर न्यौपाने

(ख) सूचना अधिकारीको नामः उपसचिव श्री टेक नारायण पौडेल

११. सम्बन्धित नीति, ऐन, नियम, गठन आदेश, विनियम वा निर्देशिकाको सूची

नीतिहरुः

- पर्यटन नीति, २०६५
- राष्ट्रिय हवाई नीति, २०६३
- राष्ट्रिय संस्कृति नीति, २०६७

ऐनहरुः

- प्राचीन स्मारक संरक्षण ऐन, २०१३
- गैर सैनिक हवाई उडान (सिभिल एभिएशन) ऐन, २०१५
- नेपाल वायुसेवा निगम ऐन, २०१९
- पर्यटन ऐन, २०३५
- लुम्विनी विकास कोष ऐन, २०४२
- पशुपति क्षेत्र विकास कोष ऐन, २०४४
- अभिलेख संरक्षण ऐन, २०४६
- नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठान ऐन, २०६४
- नेपाल सङ्गीत नाट्य प्रतिष्ठान ऐन, २०६४
- नेपाल ललितकला प्रज्ञा प्रतिष्ठान ऐन, २०६४
- नेपाल पर्यटन वोर्ड ऐन, २०५३
- नेपाल नागारिक उड्डयन प्राधिकरण ऐन, २०५३
- वृहत्तर जनकपुर क्षेत्र विकास परिषद ऐन, २०५५
- प्रतिलिपि अधिकार ऐन, २०५९

नियमहरुः

- होटल, लज, रेष्टुराँ वार तथा पथ प्रदर्शक नियमावली, २०३८
- ट्राभल र ट्रेकिङ्ग एजेन्सी नियमावली, २०६२
- जलयात्रा नियमावली, २०६३
- अभिलेख संरक्षण नियमावली, २०६३
- गैर सैनिक हवाई उडान (सिभिल एभिएशन) नियमावली, २०५२
- प्राचीन स्मारक संरक्षण नियमावली, २०४६
- पर्वतारोहण सम्बन्धी नियमावली, २०५९
- प्रतिलिपि अधिकार नियमावली, २०६१
- नेपाल पर्यटन बोर्ड नियमावली, २०५५
- नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण नियमावली, २०५८
- विमानस्थल दस्तुर नियमावली, २०३८ खारेज गर्ने नियमावली २०६७
- क्यासिनो नियमावली, २०७०
- गैर सैनिक हवाई उडान (दुर्घटना जाँच) नियमावली, २०७१
- नागरिक उड्डयन सुरक्षा नियमावली, २०७३

गठन आदेशहरुः

- नेपाल पर्यटन तथा होटल व्यवस्थापन समिति (गठन) आदेश, २०२९

- तारागाउं विकास समिति (गठन) आदेश, २०३४
- देवघाट क्षेत्र विकास समिति (गठन) आदेश, २०५०
- मनकामना क्षेत्र विकास समिति (गठन) आदेश, २०५३
- वौद्धनाथ क्षेत्र विकास समिति (गठन) आदेश, २०५३
- बौद्ध दर्शन प्रवर्द्धन तथा गुम्बा विकास समिति (गठन) (पहिलो संशोधन) आदेश, २०७५
- पाटन संग्रहालय विकास समिति (गठन) आदेश, २०५३
- पाथीभरा क्षेत्र विकास समिति (गठन) आदेश, २०५३
- हलेसी महादेवस्थान विकास समिति (गठन) आदेश, २०५३
- पर्वतीय प्रशिक्षण विकास समिति (गठन) आदेश, २०५९
- विराट क्षेत्र पर्यटन प्रबर्द्धन विकास समिति (गठन) आदेश, २०६६
- वृहत्तर वराहक्षेत्र विकास समिति (गठन) आदेश, २०६६
- हनुमानढोका दरवार संग्रहालय विकास समिति (गठन) आदेश, २०६७
- नेपाल पञ्चाङ्ग निर्णायक समिति (गठन) आदेश, २०७७
- आदिकवि भानुभक्त जन्मस्थल विकास समिति (गठन) आदेश, २०७७
- केचना कञ्चनजंघा पर्यटन विकास समिति (गठन) आदेश, २०७७
- नारायणहिटी दरबार संग्रहालय तथा गणतन्त्र स्मारक व्यवस्थापन तथा सञ्चालन विकास समिति (गठन) आदेश, २०७६

निर्देशिका तथा कार्यविधिहरु

- प्राचीन स्मारक संरक्षण सम्बन्धी कार्यविधी, २०६४
- नागरिक उड्डयनसंग सम्बन्धित संस्थालाई ईजाजत दिने सम्बन्धी कार्यविधि, २०६६
- *(मन्त्रिस्तरीय मिति २०७२।१२।१६ को निर्णयानुसार थप र संशोधित)*
- होमस्टे संचालन कायर्विधि, २०६७
- पर्यटक यातायात सेवा व्यवसाय दर्ता तथा सञ्चालन कार्यविधि,२०६८
- सय जनाभन्दा बढी विदेशी पर्यटक भित्र्याउने अनुदान कार्यविधि, २०६८
- महाकवि देवकोटा पुरस्कारसम्बन्धी कार्यविधि
- एकतारे होटल देखि पाँच तारे डिलक्स स्तरसम्मका होटल र पर्यटक आवास (रिसोर्ट) सम्बन्धी मापदण्ड
- पुष्पलाल राष्ट्रिय पुरस्कार मापदण्ड तथा कार्यविधि (संशोधन सहित) २०६९
- पर्यटन उद्योग सेवा प्रवाह निर्देशिका,२०७०
- पर्वतारोहण रोयल्टी बाँडफाँड तथा परिचालन निर्देशिका, २०७०
- उपभोक्ता समितिबाट पर्यटन पुर्वाधार बिकास निर्माणसम्बन्धी कार्य गराउने कार्यविधि, २०७१ (संशोधन सहित)
- कम उचाई हिमालचुलीको आरोहण अनुमति प्रदान गर्ने सम्बन्धी निर्देशिका, २०७२
- राष्ट्रिय प्रतिभा पुरस्कार कार्यविधि तेस्रो संशोधन सहित २०७२
- दुर्गम क्षेत्रका हवाई उडानमा भाडा सहुलियत प्रदान गर्ने सम्बन्धी मापदण्ड, २०७३

- कार्य सम्पादन व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७३
- आन्तरिक व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७३
- भेटीघाटी व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७३
- विदा पर्यटन कार्यविधि,२०७३
- पर्यटनसँग सम्वद्ध व्यक्ति तथा संस्थालाई सम्मान गर्ने सम्वन्धी कार्यविधि, २०७३
- भगत सर्वजित मानव मर्यादा राष्ट्रिय पुरस्कार मापदण्ड तथा कार्यविधि, २०७३
- सार्वजनिक निकायका पदाधिकारी तथा सदस्यको नियुक्ति र मनोनयन सम्बन्धी मापदण्ड,२०७३

१२. प्रमुख उपलब्धि सूचकः

प्रमुख नतिजा क्षेत्र	नतिजा सूचक	एकाई	आ.व. २०७८/७९ को लक्ष्य	आ.व. २०७७/७८ को प्रगति	आ.व. २०७८/७९ को दोस्रो त्रैमासिक सम्मको प्रगति
१. उच्च र समतामूलक राष्ट्रिय आय	३५. पर्यटनमा विदेशी मुद्रा आर्जन	अमेरिकी डलर (करोडमा)	१७६.४	३२.८	२७.१
२. सर्वसुलभ आधुनिक पूर्वाधार एवम् सघन अन्तर आवद्धता	१६. आन्तरिक हवाई यातायात प्रयोग गर्ने यात्रु	संख्या (लाखमा)	३७.९	१६.७३	१०.३५
	१७. अन्तर्राष्ट्रिय हवाई यातायात प्रयोग गर्ने यात्रु	संख्या (लाखमा)	५७.९४	११.०५	२.८९
३. सर्वसुलभ आधुनिक पूर्वाधार एवम् सघन अन्तर आवद्धता	३२.द्विपक्षीय हवाई सम्झौता भएका मुलुक	संख्या	४२	४०	४१
४. उच्च र दिगो उत्पादन तथा उत्पादकत्व	२.अर्थतन्त्रमा पर्यटन क्षेत्रको योगदान	प्रतिशत	७	२.०५	१.५६
	२८.विदेशी पर्यटक आगमन	संख्या (लाखमा)	२४५०	२.३० (२०१९ को भन्दा ८० % ले घटेको)	१.५० (२०२१)
	२९. विदेशी पर्यटकको औसत बसाई	दिन	१४	१५.१	१५.५ (२०२१)
	३०.प्रति पर्यटक खर्च (प्रति दिन)	अमेरिकी डलर	६३	६५	७०
४. उच्च र दिगो उत्पादन तथा उत्पादकत्व	६३. नेपाल आउने अन्तर्राष्ट्रिय विमानमा उपलब्ध सिट	संख्या (लाखमा)	१३०	७८	७८

	३१. पर्यटन क्षेत्रमा थप प्रत्यक्ष रोजगारी सिर्जना	संख्या (हजारमा)	-	३.८	-
	६४. पर्यटन स्तरको होटल बेड				
	५ तारे होटल	होटल संख्या	२४	१४२	२
		बेड संख्या	४९००	१३९००	२५३
	१-४ तारे होटल	होटल संख्या	२२५	-	१०
		बेड संख्या	१९१२५	-	९२४
	अन्य होटल	होटल संख्या	१७४७	११५१ (२०१९मा)	प्रदेशमा हस्तान्तरण भएको।
		बेड संख्या	५२४१०	३०७९९	
	होमस्टे र क्षमता	संख्या	३८६	३८९ (२०१९मा)	
		बेड संख्या	१५४४	१०८८(२०१९मा)	
	६५. पदमार्ग	कि.मि.	७४६	२२८	२४३
	६६. पहिचान तथा विकास भएका पर्यटकीय गन्तव्यस्थल	संख्या	220	प्रदेश नमुना गन्तव्य ७, स्थापित १०० र नयाँ १४८ सहित कुल २५५	७ प्रदेशमा गन्तव्यमा दोस्रो चरणको निर्माण कार्य भइरहेको, ७ वटै प्रदेशमा हिल स्टेशनको रुपमा नयाँ पर्यटकीय गन्तव्य पहिचान र सम्भाव्यता अध्ययन भइ भौतिक निर्माणको काम शुरु, २०० स्थानीय तहसँगको साझेदारीमा २०० वटा पर्यटकीय गन्तव्यमा पूर्वाधार विकासका लागि साझेदारी कार्यक्रम अगाडी बढाइएको।
	६७. पर्यटन क्षेत्रमा उत्पादित दक्ष जनशक्ति	संख्या	15500	२०५४	३३०४
५. सुरक्षित, सभ्य र न्यायपूर्ण समाज	२८. प्रतिलिपि अधिकार संरक्षण	संख्या	2560	२०४२	२१३९

१३. पर्यटकीय तथ्याँकः

पर्यटक आगमन र बसाई अवधि						
वर्ष		पर्यटक संख्या	हवाई मार्गवाट पर्यटकको आगमन	स्थलमार्गबाट पर्यटकको आगमन (संख्यामा)	प्रति पर्यटकको सरदर बसाइ अवधि (दिनमा)	पर्यटक संख्याको वार्षिक बृद्धिदर (%)
२०६५	पौष	५००२७७	३७४६६१	१२५६१६	११.८	-५.०
२०६६	पौष	५०९७५२	३७९६२२	१३०१३०	११.६	१.९
२०६७	पौष	६०२८६७	४४८८००	१५६०६७	१२.७	१८.३
२०६८	पौष	७३६२१५	५४५२२१	१९०९९४	१३.१	२२.१
२०६९	पौष	८०३०९२	५९८२५८	२०४८३४	१२.९	९.१
२०७०	पौष	७९७६१६	५९४८४८	२०२७६८	१२.५	-०.७
२०७१	पौष	७९०११८	५८५९८१	२०४१३७	१२.४	-०.९
२०७२	पौष	५३८९७०	४०७४१२	१३१५५८	१२.८	-३१.८
२०७३	पौष	७५३००२	५७२५६३	१८०४३९	१३.४	३९.७
२०७४	पौष	९४०२१८	७६०५७७	१७९६४१	१२.६	२४.९
२०७५	पौष	११७३०७२	९६९२७८	२०३७८५	१२.४	२४.८
२०७६	पौष	११९७१९१	९९५८८४	२०१३०७	१२.७	२.१
२०७७	पौष	२३००८५	१८३१३०	४६९५५	१५.१	-८०.७
२०७८	पौष	१५०९६२	१३९९०३	११०५९	१५.५	-३४.३

प्रमुख मुलुकगत पर्यटक आगमन संख्या

मुलुक	२०६५ पौष	२०६६ पौष	२०६७ पौष	२०६८ पौष	२०६९ पौष	२०७० पौष	२०७१ पौष	२०७२ पौष	२०७३ पौष	२०७४ पौष	२०७५ पौष	२०७६ पौष	२०७७ पौष	२०७८ पौष
अष्ट्रेलिया	१३८४६	१५४६१	१६२४३	१९९४९	२२०३०	२०२४६९	२४५१६	१८६१९	२५५०७	३३३७१	३८४२९	३८९७२	६७९३	२४७७
बंगलादेश						२२४१०	२१८५१	१४८३१	२३४४०	२९०६०	२६३५५	२५८४९	४९१७	५०४४
क्यानाडा	८१३२	८९६५	९३२२	१०७०५	१३५०७	१२१३२	११६१०	८३९८	१२४९१	१५१०५	१७३१७	१७१०२	३१०२	२४३८
चीन	३५१६६	३२२७२	४६३६०	६१९१७	७१८६१	११३१७३	१२३८०५	६६९८४	१०४००५	१०४६६४	१५३६३३	१६९५४३	१९२५७	६१९८
फ्रान्स	२२४०२	२२१५४	२४५५०	२६१३१	२८८०५	२१८४२	२४०९७	१६४०५	२०८६३	२६१४०	३१८१०	३०६४६	४५४०	२८२९
जर्मन	१८५५२	१९२४६	२२५८३	२६८६६	३०४०९	२२२६३	१८०२८	१२७२८	२३८१२	२९९१८	३६८७९	३६६४१	५८९६	२९२९
भारत	९११७७	९३८८४	१२०८९८	१४७०३७	१६५८१५	१८०९७४	१३५३४३	७५१२४	११८२४९	१६०८३२	१९४३२३	२५४१५०	४०३३६	६४६७२
इटाली	७९१४	७९८२	१०२२६	१२२५७	१४६१४	९९७४	१०३४७	५६०९	९९११	११८४०	१५३४२	१५६७६	१५९९	६१३
जापान	२३३८३	२२४४५	२३३३२	२५८५६	२८६४२	२६६९४	२५८२९	१७६१६	२२९७९	२७३२६	२९८१७	३०५३४	५५९९	७८४
द कोरिया						१९७१४	२३२०५	१८११२	२५१७१	३४३०१	३७२१८	२९६८०	६९४४	१२६३
म्यानमार									२५७६९	३०८५२	४१४०२	३६२७४	२०९११	३४४
मलेसिया										१८२८४	२२८३३	२१३२९	३४६०	३३१
नेदरल्याड	१०९००	१११४७	१३४७१	१६३४३	१५४४५	१०५१६	१२३२०	७५१५	११४५३	१३३९३	१५३५३	१५०३२	२५६३	१३०३
स्पेन	१३८५१	१३००६	१३७१२	१५५९३	१४५४९	१०४१२	१३११०	६७१४	१२२५५	१५९५३	२०२१४	१९०५७	१६२५	११५१
थाईल्याड								०	२६७२२	३९१५४	५२४२९	४१६५३	२०७७८	५७६
श्रीलंका	३७८१७	३६३६२	४५५३१	५९७८५	६९४७६	३२७३६	३७५४६	४४३६७	५७५२१	४५३६१	६९६४०	५५८६९	१३३२८	४६३
अमेरिका	३००७६	३२०४३	३६४२५	४१९७१	४८९८५	४७३५५	४९८३०	४२६८७	५३६४५	७९१४६	९१८९५	९३२१८	१७७६७	२२८५४
बेलायत	३३६५८	३५३८२	३५०९१	३६९८१	४१२९४	३५६६८	३६७५९	२९७३०	४६२९५	५१०५८	६३४६६	६११४४	११७६२	८६८०
अन्य	१७१९८९	१७२८४६	२१४९५०	२७०६३९	२१४६३८	१२५२०३	२१७२९६	१९०११३	११९२४५	१७४४६०	१२१६२०	२०४८२२	३८९०८	२६०१३
नखुलेका	४००७	६०४३	३४६५	४४९०	५०६१	६४२१८	३४७६५							
जम्मा	**५००२७७**	**५०९९५६**	**६०२८६७**	**७३६२१५**	**८०३०९२**	**७९७६१६**	**७९०११८**	**५३८९७०**	**७५३००२**	**९४०२१८**	**११७३०७२**	**११९७१९१**	**२३००८५**	**१५०९६२**

१४. मन्त्रालय शाखागत इमेल बिबरणः

1. monitoring@tourism.gov.np
2. planning@tourism.gov.np
3. aviation@tourism.gov.np
4. promotion@tourism.gov.np
5. admin@tourism.gov.np
6. account@tourism.gov.np
7. it@tourism.gov.np
8.user: info@tourism.gov.np
9. complain@tourism.gov.np
13. kharid@tourism.gov.np
14.secretary@tourism.gov.np
15.law@tourism.gov.np
16. information@tourism.gov.np
17.culture@tourism.gov.np

१५. प्रमुख आयोजनाहरुको आ.व. २०७६/७७ र २०७७/७८ को प्रथम चौमासिकको भौतिक प्रगतिको तुलनात्मक स्थितिः